

ÜNİTE – 1

SOSYOLOJİK DÜŞÜNMENİN BİREYE SAĞLIYCAĞI ÖZELLİKLER

- toplumsal sorunları görebilme
- Daha farklı bir dünya olabileceğini görmek.
- Bildiklerimizi yeniden inceleme
- Kesin doğruları çözümleme ve sorgulama alışkanlığı kazanma

SOSYOLOJİNİN TEMEL KAVRAMLARI

Toplum: Toplum bireylerin toplamı demek değil belirli bir kültürü ve bir takım toplumsal kurumları paylaşan insanlar arasındaki ilişkilidir. Toplum ve ulus birbirinden farklı kavramlardır. Ulus resmi olarak tanınmayı içeren ve varsayılan bir birlikteliktir.

Toplumsal Yapı : Toplumu oluşturan temel gruplardan ve toplumsal kurumlardan meydana gelen kalıcı, sürekli ve örgütlü ilişkilere denir

Toplumsal Rol: Toplum her statüdeki insanın belirli bir şekilde davranmasını bekler ve bu davranışlar ROL olarak adlandırılır. Bireyin rollerinden biri yada bazıları diğer yollarla uyuşmadığı zaman ROL ÇATIŞMASI olur.

Statü: Diğer insanların bizim hakkımızdaki düşüncelerini ve bize karşı davranışlarını belirleyen şey statümüzdür. Verilmiş ve edinilmiş statüler vardır.

Benlik : Kendimize kimliğimize ve niteliklerimize ilişkin algı ve düşüncelerimizin bütünüdür.

Norm : Normlar belirli durumlarda insanların nasıl davranması gerektiğini konusunda yaptırımı olan beklentilerdir. Normlar değerlere dayalı olarak geliştirilen kurallardır.

Toplumsal değişme :Toplumsal yapısal ekolojik veya demografik özelliklerindeki değişmeyi ifade eder.

Toplumsal Kurum = Toplumun yapısı ve temel değerlerinin korunması bakımından nispeten sürekli kurallar topluluğudur. Kurum ve toplumsal kurum farklı şeylerdir örneğin sağlık ocağı hastaneler birer kurumdur sağlıkla ilgili kurumların bütünü ise bir toplumsal kurum olan sağlık kurumudur.

Toplumsal Olgu: Bireyin dışında bulunan ve sahip oldukları zorlama gücü sayesinde kendilerini bireye kabul ettiren davranış düşünme ve hissetme biçimleridir.

Değer: Toplum yada sosyal bir grup tarafından önemli görülen inanç ve ideallerdir.

Toplumsallaşma:Topluma ait, tutumları, bilgi ve becerileri kısacası o toplumun kültürünü öğrendikleri etkileşim sürecidir.

C.Wright Mills tarafından geliştirilen sosyolojik imgelem he tarihi hem biyografiyi hem de toplumun bunlar içindeki ilişkilerini kavramaktadır.

Sosyoloji makro düzeyde toplumsal kurumların yada toplumların yapısını, Mikro düzeyde grupları gruplar arasındaki etkileşimi ve toplumsal rolleri inceler

Mikrososyoloji: Yüzyüze etkileşim halindeki gündelik davranışların incelenmesine mikrososyoloji denir.

Makrososyoloji : Siyasal sistem yada ekonomik düzen gibi büyük ölçekli toplumsal düzenlerin çözümlenmesine ise makrososyoloji denir.

TOPLUM TİPLERİ

Avcı ve Toplayıcı toplumlar - Tarım toplumları - Kırsal toplumlar- Modern toplumlar- Bilgi toplumu - Modernlik öncesi toplumlar

SOSYOLOJİNİN DOĞUŞU

- Bilim olarak sosyoloji yaklaşık 200 yıl önce ortaya çıkmıştır. Fransız devrimi ve Endüstri devrimi sonrasında büyük değişimler meydana gelmiştir. Sosyolojinin ortaya çıkmasındaki en büyük etken bu değişimlerdir.
- İlk sosyolojik analizler nelerin neden değiştiğini ortaya koyma ve gelecekte toplum yapısının nasıl olacağını tahmin eden analizlerdir.
- Auguste COMTE toplumun bilimsel olarak incelenmesini sosyoloji olarak adlandıran ilk kişidir(sosyolojinin isim babasıdır)

•

SOSYOLOJİNİN DİĞER SOSYAL BİLİM DİSİPLİNLERİYLE İLİŞKİSİ

- Disiplin bilim dallarının alt kategorilerine verilen isimdir. Sosyoloji hem bir bilim hem bir disiplindir. Doğa bilimlerinin kullandığı yöntemlerle cevap bulma çabası sosyolojiyi doğurmuştur. Psikoloji : Bireysel davranışı incelediği için

Antropoloji : Sadece kültür üzerinde durduğu için

Ekonomi ve Siyaset = Sadece toplumsal kurumu inceledikleri için

Tarih : Olguların belirli dönemdeki hallerini incelediği için ...

Felsefe : Üç açıdan ilişkisi vardır,

- 1- Bir bilim olarak sosyolojide bilim felsefesinden yararlanır.
- 2- sosyoloji sosyal algıları ele alırken, değerlerle de ilgilenmektedir ve değerlerin ahlak felsefesinde ve toplumsal felsefede nasıl tartışıldığını bilmesi gerekir.
- 3- Sosyoloji yeni felsefi soruların ortaya çıkmasına katkıda bulunur.

Sosyolojiden farklıdır. Sosyoloji diğer disiplin alanlarından diğer disiplin alanlarıda sosyolojiden faydalanır ilişki içindedirler

BİLİM VE YÖNTEM

Bilim 2 Temel Ögesi vardır : Bilgi ve Yöntem

Önerme : İki yada daha çok kavram arasındaki ilişki hakkındaki yargıyı ifade eden cümlelere denir .

Varsayım : Doğru olduğu kabul edilen yargı ve genellemelere denir.

Bağımlı Değişken : Değişkene bağlı olarak değişen (Sonuç) değişkene denir

Bağımsız Değişken : Nedensel ilişkilerde neden olan değişkene (Neden) denir.

Bilimsel araştırmanın aşamaları :

- Araştırma konusunun seçilmesi ve problemin belirlenmesi
- Araştırma için uygun araştırma tipi ve yöntemin belirlenmesi
- Araştırma evrenin belirlenmesi ve örneklem seçimi
- Veri toplama ve Veri analizi
- Bulguların yorumlanması ve rapor yazımı.
- Bilim olması gerekeni değil olanı araştırır,Bir toplumsal kurumdur,sistemli ve organize edilmiş bilgiler bütünüdür, bilgi üretmenin sistemli bir yoludur hem empirik(gözleme ve deneye dayalı) hem rasyoneldir, değerlerden mümkün olduğunca uzak kalmaya bakar.

Bilimlerin Sınıflandırılması

Matematik Bilimler : Matematik ve Mantık

Pozitif Bilimler : Doğa Bilimleri (Fen Bilimleri) ve Sosyal Bilimler

Doğa Bilimleri ve Sosyal Bilimler Arasındaki Farklar

- Doğa bilimlerde kesin bilgilere gitmek sosyal bilimlere göre daha kolaydır
- Doğa bilimlerde ölçüm yapmak daha kolaydır
- Doğa yasaları daha kesindir.
- Doğa bilimlerde gelecekle ilgili tahmin yürütmek daha kolaydır.
- Doğa bilime daha kolay deney yapılır
- Doğa bilimde olayların neden sonuç ilişkisini daha kolay ortaya koyar.
-

SOSYOLOJİK ARAŞTIRMALARDA YÖNTEM VE TEKNİKLER

Sosyal bilimlerde temel yaklaşım

Pozitivizm Yaklaşım : Emprik, Sistematik , Teorik

- Tek bir bilimsel yöntem vardır bütün bilimler bu yöntemi kullanır sadece konuları değişiktir.
- Gerçekliğin insanlardan bağımsız olduğunu ve keşfedilmeyi beklediğini savunur.
- Toplumsal dünyayı incelemek için doğa bilimlerinde kullanılan yöntemlerin kullanılmasını gerektiğini savunur
- Sadece görünen olguları ve ilişkileri sosyolojinin konusu yapar
- Toplumsal gerçeklik bilinebilir
- Yöntem olarak nicel yöntem kullanılır.
- Toplumsal gerçekliği fiziksel gerçeklikler gibi bireylerin özellikler dışında var olanlarla sınırlı tutarlar
- Sadece ileriye yönelik kestirmeler yapabilirler.
- İnsanların rasyonel hareket ettiklerini düşünürler.
- Kökleri auguste comte ve Durkheim e dayanır.
- Bilimselliğin temelini hipotezlere dayatır.

Yorumlayıcı Yaklaşım :Emprik, Sistematik , Teorik

- Toplumsal gerçekliği bireylerin ona verdiği anlamda aramaya çalışır
- Araştırmadaki amacı toplumsal eylemi anlatmaktır
- İncelenen toplumsal eylemin bağlamına bakılır
- Nitel araştırma yöntemini kullanır
- Nedensel açıklamayı değil derinlemesine betimlemeyi anlamayı ve yorumlamayı amaçlar
- Kökleri Alman Dilth ye dayanır

Eleştirel Yaklaşım : Emprik, Sistematik , Teori

- Toplumsal gerçekliği görünür toplumsal ilişkilerin arkasında saklı olduğunu düşünür.
- Toplumsal ilişkiyi dönüştürmeyi amaçlar
- İnsaların düzen tarafından aldatıldıklarını değişime uğradıklarını savunur

- Kökleri Robert Mertona dayanır

Feminist Yaklaşım :

Feminist araştırmacıların amacı :

- Toplumsal ilişkilerdeki cinsiyetçi iktidar yapısını dönüştürmeyi amaçlar
- Ataerkil toplumsal yapı içinde güçsüz olan kadını güçlendirmek
- Pozitivizmi eleştirir
- Toplumdaki cinsiyete dayalı ilişkilerin varlığını göstermek

Sosyal Bilimlerde Kullanılan Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Nicel Araştırma Teknikleri

- Pozitivist yaklaşıma dayanan araştırma yöntemidir
- Araştırmaların başına yapılmış olan hipotezlerin sınanmasına dayalı yapılır
- Araştırmacılar nesneldir ve Tümdengelimdir.
- Sosyal olgular arasında neden sonuç ilişkisi ortaya konmaya çalışır
- Standartlaştırılmış teknikler kullanılır Kavramlar kesin ölçülebilir değişkenler haline dönüştürülebilir.

Nitel Araştırma Teknikleri

- Tümevarım ilkesi benimsenmiştir -Hipotezle başlamaz
- Sosyal olguları içinde bulundukları sosyal bağlam içinde değerlendiren yöntemidir.
- Keşfedicidirler, küçük örneklem gruplardan veri toplarlar
- Standartlaştırılmış veri toplama araçları kullanılmaz.
- Veriler yapılandırılmamış görüşme, odak grup görüşmesi yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış gözlem yaşam öyküsü örnek olay ve doküman incelenmesi gibi veri toplama yöntemleriyle elde edilir.

Yöntemsel Çoğulculuk

- Nitel ve Nicel yöntemin bir arada kullanılabileceği görüşünün temel düşüncesidir.

Sosyolojide Araştırmalarında Sorulan Soru Türleri

- Olgusal- Deneyisel Sorular :

- Karşılaştırma Sorusu
- Gelişimsel Soru
- Teorik Soru

ÜNİTE - 2

SOSYOLOJİDE TEMEL YAKLAŞIMLAR

SOSYOLOJİNİN GELİŞİMİ

- Sosyoloji biliminin gelişiminde katkıda bulunan bir çok yaklaşım bulunmaktadır. En etkili olanları Marx, Durkheim, Weber, İşlevselcilik marxizm, çatışma teorisi, sembolojik etkileşimcilik.

SOSYOLOJİ DE İLK DÖNEM GELİŞMELER

Saint Simon (1760-1825)

- Sanayi toplum kavramını ilk ortaya atan kişi
- Pozitivisttir aynı zamanda feodal ve askeri toplumlardan sanayi toplumlarına doğru gelişme gösterdiğini belirtmesi üzerine evrimcidir de .
- Hem sosyolist hem muhafazakar bakış açısına sahiptir
- İlk sosyolist ilk sosyolog tur. Toplumsal değişimdeki problemler muhatbının sosyal fizik olduğunu söyler.

Auguste Comte (1798-1857)

- Sosyoloji kavramını icat etmiş, pozitivist sosyoloji olarak bilinen geleneği kurmuştur.
- Evrimci ve pozitivisttir
- Sosyoloji bilimini icat etmiş ve pozitif sosyoloji geleneğinin öncüsü olmuştur.
- Sosyolojinin isim babasıdır.
- İnsan düşüncesi ve toplumsal evrim için söz konusu ettiği üç aşama vardır.. bunlar sırasıyla
- Teolojik aşama , Metafizik ve pozitif dir.
- Başvurduğu kavramlar, toplumsal statik (toplumsal düzen), toplumsal dinamik (toplumsal değişim) tarihsellik, pozitif aşamadır.

Herbert Spencer (1820-1903)

- Organizmacı bir toplum modelini benimser

- Pozitivist - Charles Darwinin evrim teorisindeki ilkeler çerçevesinde ele alan evrimci bir sistem yaklaşımında geliştirilmiştir.
- Uyum sağlayanlar (güçlüler) yaşar ifadesini darvinden önce insan toplulukları için kullanmıştır.
- Toplumsal değişme Darwinci anlamda güçlü olanların ayakta kaldığı zayıf olanların yok olduğu tezine yani doğal seleksiyon sonucunda çevresine farklılaşarak bütünleşme yoluyla uyum sağlayan toplumların hayatta kaldığını bunu başaramayanların ile yok olduğunu savunur .
- Genel Yaklaşımının ismi Sosyal Darwinistdir.

KLASİK SOSYOLOJİ- (MARX,WEBER,DURKHEİM)

Karl Marx (1818-1883)

- Toplumlari tarihsel süreç içerisinde komünal köleci feodel kapitalist ve sosyalist olarak ayırmış üretim ilişkilerine dikkati çekmiş modern çağda doğu toplumlarının farklılıklarında Asya Tipi Üretim Tarzı (ATÜT) ile açıklamaya gitmiştir
- Tarihsel maddecidir.
- Modern toplumun farklılıklara ve sınıflara dayandığını düşünür.
- Diyalektiği yöntem olarak kullanır
- Toplumsal emek ve üretim ilişkileri önemli kavramları arasındadır.
- Toplum analizlerinde alt yapı ve üst yapı olmak üzere iki ayrıma gider
- Eleştirel -işlevselci -Kapitalist üretim sistemi emeğin yabancılaşmasına neden olmaktadır
- Kapitalist sistem eşitsizlikleri üretim sürecinde yaratmaktadır.
- Kapitalizmde toplumsal eşitsizliği yaratan en büyük faktör dindir
- Bir üretim tarzında belirleyici olan faktör alt yapıdır
- Toplumsal değişimin motor gücünün sınıf çatışması olduğunu ifade eder.
 - o Alt Yapı : Temel ekonomik ilişkilerin etrafında dönen ve toplumsal düzene şeklini veren üst yapıyı şekillendiren ilişkilerdir üretim güçleri ve üretim ilişkileri arasındaki çelişkiye karşılık gelmektedir.
 - o Üst Yapı : Üretim güçlerini elinde bulunduranların egemenliklerini meşrulaştırmak için kullandıkları araçlardır.

Emile Durkheim (1858-1917)

- İşlevselci(fonksiyonolist)
- Kullandığı temel kavramlar; Mekanik dayanışma, Organik dayanışma, anomi, iş bölümü

- Toplumsal düzen sembolik etkileşimin bir sonucudur -Anti hümanist
- Geleneksel ve modern toplum karşılaştırmasını kullanır.
- Toplumsal değişimde en önemli faktörün iş bölümü olduğunu savunur.
- Yapısal işlevselcilik -Toplum bireylerden üstündür -Biyolojik organizma -Toplumsal dayanışma

Max Weber (1864-1920)

- Karizmatik otorite -Toplumsal eylemi anlamaya yöneliktir -Sosyolojinin çalışma nesnesini toplumsal eylem olarak tanımlar.
- Pozitivizmi eleştirir. -Toplumsal eylem -Akılcı/Rasyonel
- 4 toplumsal eylem tipinden söz eder.
- Yorumlayıcı veya anlayıcı sosyoloji -Otorite ve örgüt tiplerinden söz eder Geleneksel otorite ,
- Karizmatik otorite yasal-ussal otorite
- En ünlü çalışmaları Protestan ahlakı ve Kapitalizmin ruhu dur.
- Tek faktör yerine çoğulcu(plüralist) bir yaklaşım benimser
- Toplumsal eylemi yorumlamak ve açıklamak ile ideal tipler oluşturma çabası olmuştur.
- Bir amaca yöneliktir Araçlar kullanır - Hesaplı ve planlıdır
- Dinsel ahlaksal ve kültürel değerler.
- Toplumsal ilişkileri anlamak için bireyin gerçekleştirdiği eylemin anlamına bakmak gerekir
- Demir kafeslere benzettği rasyonel örgütlenme tipi Bürokrasidir

MODERN SOSYOLOJİNİN GELİŞİMİ

İşlevselcilik :

- Durkheim, A.R Radcliffe-Brown ile Bronislaw Malinawski tarafından geliştirilmiş.Talcott Parsons ve Robert K.merton tarafından ileri sürülmüştür.
- Evrimci bir anlayışa sahiptir
- Toplumu işlevsel bir bütün olarak görür.
- Toplum öz düzenlemeye sahip bir sistem olarak ele alınır.
- Çevredeki değişime karşı toplumun kendi koruma mekanizmaları yarattığı fikri vardır.

Marxizm ve Çatışma Teorisi

- Marxın yaklaşımına dayanan çatışma teorisi Marxist teorilerin onun orjinal düşüncelerine sadık kalan geleneksel ve yeni versiyonlarına yaslanır.
- Gramsci toplum analizlerinin sadece alt yapı değil kültür ve ideolojilerinin de önemli olduğunu vurgulamıştır.

- Yapısalcı marxizm olarak bilinen teorinin geliştiricisi Lois bir toplumda belirli ilişkilerden oluşan 3 temel toplumsal yapıyı (ekonomik siyasal ve ideolojik yapılar) belirlemiştir.
- Frankfurt okulu tarafından geliştirilen eleştirel teoride marxizmde önemli yer tutar.

Sembolik Etkileşim :

- Toplumu yalnız yapıları açısından değil bireyler açısından da analiz eder
- İnsanlar arasındaki etkileşimcilik mutlaka sembollerle olur
- Bireylerin gündelik yaşamdaki sembolik etkileşimlerinin bir ürünü olarak ele alır
- Gerorge Herbert mead kurucusu, Ch colley, W.thomas ve Herbert Blumer katkıda bulunmuştur
- Adını blumerden almıştır
- Toplumsal düzenin içinde yaşadığımız dünyada şeylere atfettiğimiz anlamlar sonucu ortaya çıktığı savunulur.
- Mikro sosyolojide kalır
- Bireyden bağımsız değil bireyin ona yüklediği anlamdan meydana gelir

FEMİNİST VE POSTMODERN YAKLAŞIMLAR

- Klasik ve modern sosyolojide yer alan bütün yaklaşımlara eleştirel bakarlar
- Eleştirel teoriye benzer
- Nedensellik ilkesine ve akılcı düşünceye dayalı bilim anlayışının iflas ettiğini öne sürerler
- Kültür sanat teknoloji ve bilime kadar pek çok alanda modernizme bir eleştiri olarak doğan postmodernizm gerçekliğin modern çağdaki sosyolojik yaklaşımlarla bilinemeyeceğini ve akılcı düşünme biçimleri tarafından iyileştirilemeyeceğini savunur.

ÜNİTE - 3

TOPLUMSAL DEĞİŞME

- Toplumsal yapının kurumların toplumsal ilişkiler ağının davranış kalıplarının toplumsal norm ve değerlerinin zaman içinde olumlu veya olumsuz değişimini ifade eder.
- Nötr bir kavramdır – Planlı ve plansız da olabilir.
- Toplumsal değişme denince ilk akla gelen , Gelişme ve ilerleme kavramlarıdır.

TOPLUMSAL DEĞİŞMEYİ ETKİLİYEN FAKTÖRLER

- Fiziki çevre ve Kültürel faktörler
- Teknoloji faktörü ve Demografik faktör

TOPLUMSAL DEĞİŞME İLE İLGİLİ TEMEL YAKLAŞIMLAR

Anthony Giddens modern dünyadaki Toplumlari 4 Grupta Toplamıştır.

- Birinci Dünya toplumları (gelişmiş ülkeler)
- İkinci " " (Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa)
- Üçüncü " " (Gelişmekte olan toplumlar)
- Yeni sanayileşen ülkeler (Brezilya, Türkiye)

EVİRİMCİ YAKLAŞIMIN TEMEL İDDİALARI

- Evrim süreklidir ani değişimler yoktur ve Evrim bütün toplumlarda görülür
- Evrimin belirli bir yönü vardır ve Doğal bir süreçtir
- Herhangi bir birim için kendi potansiyellerini gerçekleştirme sürecidir ve Zorunlu ve kaçınılmazdır
- Durağan ve düzenli toplum anlayışına sahiptir ve Amacı toplumsal aşamaların kanunlarını bulmaktır
- Avrupa toplumunu diğer toplumlara göre en üst ve model alması eleştirilmesine neden olmuştur
- Etnosantrik ve Avrupa merkezci bir bakışa sahiptir
- Comte evrimci yaklaşımın önde gelen isimlerindendir ve pozitivist bilim anlayışına sahiptir.

Etnosantrizm :

- Bir toplumun kendine özgü kültürel değerlerinden yola çıkarak diğer toplumların incelenmesi ve bunun sonucunda belirli yargılarda bulunulmasıdır.

Avrupamerkezcilik :

- Avrupanın ideal bir model ya da ölçüt olarak ele alınıp Avrupa dışı toplumların bu bakış açısına göre analiz edilmesidir.

Pozitif Bilim :

- Bizim gözlenebilir olgular ve onlar arası ilişkiler dışında hiçbir şeyin bilgisine sahip olamayacağımız inancına dayanır. Gözlenebilir olaylarla ilgilidir.

Karl Marx :

- Evrimci yaklaşımın temelini oluşturan , Durağan ve düzenli toplum anlayışına karşı çıkar
- Çatışma, toplumun temel özelliğidir. Tarih anlayışı , diyalektik materyalizme dayanır.
- Toplumsal değişimin nedeni ; bireylerin düşünce ve inançları değil, esas olarak ekonomik etmenler, üretim güçlerinde ortaya çıkan değişimdir.

Max Weber :

- Toplumsal değişmeyi, bir toplum biçiminden diğer toplum biçimine geçiş olarak açıklamaya çalışır

- Geleneksel Toplum ; Dünya algılayışının geleneklerine göre belirlendiği toplumdur.

Geleneksel bağlara ve statüye dayalı toplumdur.

- Modern Toplum ; bunun tersine rasyonel düşünme biçiminin hayatın bütün alanlarına yayıldığı toplumdur. Resmi anlaşmalara ve yasal düzenlemelere dayalıdır.

Modernleşme Okulu :

- Azgelişmişliğin nedenini az gelişmiş ülkelerde arar
- Görüşleri= Çevre ülkelerin az gelişmişlik nedeni kapitalist ülkelerdir
- Kapitalizm uluslar arası düzeye örgütlenmektedir
- Merkez, çevre ve yarı çevre olmak üzere üç iş bölümü vardır.
- Evrimci yaklaşımı benimsemiştir ve ideal model olarak ABD yi ele almaktadır
- Parons, Bert Hozelist, Walt withman Rastow

Walt Whitman Rostow Modern Toplumların geçirdiği dönüşümü beş EVRENSEL AŞAMA da açıklar

- o Geleneksel Toplum – ilkel teknoloji ve tarıma dayalı sınırlı üretim.
- o Ekonomik Kalkınmanın Ön Koşulları - Tarım ve endüstride yeni üretim fonk.kullanılmaya başlandı
- o Kalkış – İlk gerçekleştiren ülke İngiltere dir.
- o Olgunluk –Modern teknoloji bütün endüstride kullanılmaya başlanmıştır.
- o Yaygın Tüketim –Gelişmiş dayanıklı tüketim malzemeleri ve hizmet sektöründe kullanıldı

Bağımlılık Okulu :

- Modernleşmeyi eleştirmek için ortaya çıkmıştır.
- Geleneksel – Modern toplum yerine , Merkez – Çevre ya da Metropol – uydu ikiliğini kullanmıştır.
- 1960 larda Andre Gunder Frank tarafından geliştirilmiştir

Dünya Sistemi Yaklaşımı :

- Immanuel Wallerstein tarafından bağımlılık okuluna tarihsellik katmak amacıyla oluşturulmuştur
- Küresel düzeyde kapitalist üretim biçiminin nasıl işlediğini açıklamaya çalışır.

Küreselleşme :

- Dünya da ortaya çıkan yeni değişim ve dönüşümleri açıklamak için kullanılmaktadır .

Küreselleşme İle ilgili Temel Yaklaşımlar :

- Kuşkucular : Küreselleşme karşıtıdır . Bölgeselleşme üzerinde durmayı savunurlar.
- Aşırı Küreselleşmeciler : Küreselleşme konusunda kuşkucuların karşısındadırlar.
- Dönüşümcüler : Diğer ikisine de mesafeli yaklaşır.

Küreselleşme Sürecinin Tarihsil Gelişimi : Robertson tarafından

- Oluşum aşaması : Yeni ulusların ortaya çıkışı bireysellik ve hümanizmin önem kazanması
 - Başlangıç aşaması: Uluslar arası ilişkilerin formelleşmesi yurttaşlık ve insanlık kavramlarının belirginleşmesi
 - Kalkınma aşaması: Ulus devlet kavramının yerleşmesi
 - Hegemonya mücadele aşaması : Küresel düzeyde savaşlar.
 - Belirsizlik aşaması : Kitle iletişim araçlarının yaygınlığı, insan hakları ırk ve toplumsal cinsiyete dayalı kimliklerin ön plana çıkması
- Ekonomik Düzeyde Küreselleşme:**
- Birinci Küreselleşme : Amerika Kıtasının batı Avrupa lılar tarafından keşfedilmesiyle ortaya çıkan kapitalist yayılma oluşturmaktadır. Amerikadaki uygarlıklar yok edilmiş Afrika köleleştirilmiştir.
 - İkinci Küreselleşme : Sanayi inkılabının başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Doğrudan ve yarı doğrudan sömürge şeklindedir. Bugün kü dünya sistemini oluşturmuştur.
 - 1980 ' ler sonrası kapitalizmin geldiği yeni aşamada uygulanan ekonomi politikası Neoliberalizm olarak adlandırılır. Yani Piyasaların serbest bırakılması, devletin ekonomik alana düzenlemeler yoluyla yaptığı müdahalelerden vazgeçmesini ya da en aza indirilmesi ve kamu işletme ve hizmetlerinin özelleştirilmesini kapsamaktadır.
 - Refah devleti: Eğitim, sağlık barınma ve asgari düzeyde gelir gibi temel insani ihtiyaçlara yönelik hizmetlerin ve yardımların sosyal güvenceler aracılığı ile devlet tarafından sağlanmasıdır.
 - Fordizm : 2. dünya savaşından 1970 lerin sonuna kadar hakim olan sermaye birikim modeli ve üretim örgütlenme biçimidir. Kitlesele üretimi(bant tipi) esas alır.
 - PostFordizm: 1980 lerden sonra görünen sermaye ve örgütlenme biçimidir. Piyasa koşullarının gerektirdiği her türlü esnekliğe dayanır.

ÜNİTE - 4

SİYASET VE TOPLUM

- Hükümet sanatı, kamusal hayat, uzlaşma, uyum/çatışma, gücün ve kaynakların dağıtımı çeşitli içeriklere sahiptir ve

SİYASET SOSYOLOJİSİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Siyaset : Ülke devlet ve insan yönetimi demektir

Siyaset Bilimi : Siyasal otorite ile ilgili kurumların ve bu kurumların oluşmasında ve işleminde rol oynayan davranışların bilimidir. Yönetim aygıtları ,kamu yönetim mekanizmaları ile seçimler, kamoyu, baskı grupları ve siyasal davranışlarla ilgilenirler.

Siyaset Sosyolojisi : Siyasal otoritenin kurumsal bir biçimde düzenlenmesini, siyasal otoritenin işlevlerini ve siyasal düzenin sosyal gelişmeler sonucu dönüşümünü inceleyen bilim dalıdır. Siyasal olguların sosyolojik analizi ve daha çok siyaset, toplumsal yapılar, ideolojiler ve kültürlerle ilgilenir.

Paternalizm : Siyasi iktidarın kendi başının çaresine bakamazlarmış gibi, vatandaşların iyiliğine olacak bir şekilde hareket etmesi demektir. Baba ile çocuk arasında varsayılan çocuğun kendi kendisine bakamazmış gibi babanın sahip çıkmasına göndermede bulunan ve iktidarın vatandaşın iyiliği için hareket etme olarak tanımlar

İktidar : Bir kişinin yada bir grubun diğerlerinin karşı koyma durumunda bile kontrol etmesini ifade eden toplumsal ilişkidir.

Otorite : İtaat yoluyla istikrarın sağlanabildiği hiyerarşik bir ilişkidir

Meşruiyet: Bir hükümetin otoritesine boyun eğenlerin bunlara razı gibi gösterilmesi

OTORİTE TİPLERİ

Weber 3 çeşit otorite tipi belirlemiştir

- Geleneksel Otorite= Toplumdaki meşruiyetlerini gelenekten göreneklerden ve inançlardan alır
- Karizmatik Otorite= Meşruiyetini liderin olağanüstü olduğuna inanılan otorite
- Yasal-Akılcı Otorite= Rasyonel aklın belirlediği yasalarla yetkileri sınırlandırılmış

LAİKLİK-DEVLET-DEMOKRASİ :

Laiklik : Farklı dinden ve inançlardan insanların eşit koşullarla aynı kurallara uymak durumunda bulundukları toplum düzenini ifade eder

Devlet : Belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan siyasal bir araçtır. Toplumun en üst organizasyonudur.

Otoriter devlet : Güçlü bir kişi ya da grubun yönetimi olarak tanımlanır.

Totaliter Devlet : Toplumdaki tüm baskı şiddet ve zor ile kurumları denetim altına alan ve toplumsal meşruiyetten yoksundur(Nazi Almanyası).

Demokrosi : Halkın kendi kendini yönetmesi günümüzde farklı biçimleri vardır

- Katılımcı demokrasi : Her yurttaşın karar süreçlerinde aktif olarak katıldığı yönetim biçimidir.
- Temsilci yada liberal demokrasi : Toplumun bütünü tarafından değil ama bu amaç için onların seçtiği insanlar tarafından alındığı bir politik yapı.

İDEOLOJİ

Dünya görüşüdür aydınlanma sürecinin bir ürünüdür.

Eagleton 6 farklı ideoloji geliştirmiştir.

- Toplumsal yaşamda anlam, gösterge ve değerlerin üretim süreci,
- Belirli bir toplumsal grup veya sınıfa ait fikirler kümesi
- Bir egemen siyasi iktidarı meşrulaştırmaya yarayan fikirler
- Toplumsal çıkarlar tarafından güdülenen düşünme biçimleri
- Bilinçli toplumsal aktörlerin kendi dünyalarına anlam verdikleri ortam
- Toplumsal yaşamın doğal gerçekliğe dönüştürüldüğü süreç

BELLİ BAŞLI İDEOLOJİLER

- Liberalizm : Bireyin, özgürlüğün, aklın, adaletin hoşgörünün ve farklılığın ön plana alındığı ve bu anlamda bireysel hak ve özgürlüklerin korunmasının esas olduğu devletin bu çerçevede sınırlandığı bir ideolojidir. Aristokrasi ve Burjuvazinin çatışması sonucu ortaya çıkmıştır.
- Muhafazakarlık: Varolan toplumsal, ekonomik, siyasi ve kültürel ortamın korunmasını temel alan düşünce sistemidir. Türkiye de muhafazakarlık olgusunu değerlendirirken din, devlet, laiklik, milliyetçilik, ve siyaset eksenlerini bir arada düşünmek gereklidir.
- Sosyalizm : Toplum, iş birliği, eşitlik, sosyal sınıf ve ortak mülkiyet üzerinde durulan kavramlardır. Kapitalizme karşı alternatif bir toplumsal formasyon öneren bir düşünce ve siyasi sistemdir. Marxın düşüncesine dayanır. Daha net bir ifade ile endüstriyel kapitalizmin gelişmesiyle Avrupa da meydana gelen sosyal ve ekonomik şartlara karşı tepki olarak gelişmiştir.
- Faşizm : Hukukun egemenliğinin olmadığı, sıklıkla ırkçı, ama milliyetçi bir küçük burjuva ideolojisini içeren siyasi partiyi, devleti ya da ideolojiyi tanımlamak için kullanılır. Lider pozisyonunun önemli olduğu siyasi itaat kültürünün yaygın aşırı milliyetçilik hatta ırkçılık öğelerini taşıyan otoriter unsurlu baskıcı ve anti demokratik özelliklere sahiptir. Faşizm, liberalizmin ' eşit fırsat ' üzerine kurulu, sosyalizmin ' sınıfların eşit iktidarı ' üzerine kurulu eşitlik idealini kökten reddetmektedir.
- NeoLiberalizm : Piyasa üzerindeki devlet müdahalesini tamamen kaldırmaktır. Temel olarak birey ve pazarı almış devletin piyasa üzerindeki müdahalesini ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Devlet müdahalesi olmaksızın işleyen bir toplumsal sistemde bireyler de daha özgür olacaktır.
- Sosyal demokrasi : Sosyalizm ile liberal değerlerin harmanlandığı devletin görece olarak müdahalesinin mümkün olduğu sosyal refah egemen anlayışının olduğu sosyal adaletin önemsendiği bir ideolojidir.

SİYASETE İLİŞKİN TEMEL SOSYOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Öne çıkan 4 yaklaşım vardır=

İşlevselci Yaklaşım : En temel vurgu devlete olan ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar şunlardır .

- Düzeni sağlamak : Gerektiğinde devlet meşru bir otorite olarak güç kullanabilmek yetisine sahiptir.

- Diğer devletlerle ilişkisi : Devletin diğer devletlerle ilişkisi her yönden önemlidir.
- Sistemi yönlendirmek : Toplum, sosyal, ekonomik ve siyasal bir sistemdir. Bu sistemi devlet yönlendirmekle yükümlüdür .

Çoğulcu Yaklaşım :

- Klasik çoğulculuk ve seçkinli çoğulculuk olmak üzere 2 ye ayrılır.
- Klasik çoğulculukta, Hükümet toplumun istekleri ve çıkarları doğrultusunda hareket eder.
- Siyasal partiler temsilci gücün temsili hükümetler için gerekli organizasyonlarıdır.
- Modern toplumun olmazsa olmazları kabul edilir.

Elit(seçkin) teorisi :

- Bu teori en genel ifadeyle küçük ve elit bir seçkinler grubunun toplumu yönettiğini düşünür.
- Mosca ya göre bütün toplumlar yönetici ve yönetilen sınıf olmak üzere ikiye ayrılır
- Pareto ya göre ise bütün toplumlar elit olanlar ve elit olmayanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Elit sınıfı da ikiye ayırır,yönetici elitler ve yönetici olmayan elitler diye .
- C.Wright Milss e göre iktidar elitlerinin stratejik kumanda mevkileri tarafından işgal edenlerden oluştuğunu savunur.

Marksist Çatışmacı Yaklaşım :

- Bu yaklaşımda üretim araçlarının kimin elinde bulunduğuna göre belirlenen bir siyaset vardır.
- Karl Marks toplumdaki temel çatışmanın kapitalist toplumlarda sınıfsal bir çatışma olduğunu düşünmektedir.İktidar sahipleri ile iktidar sahibi olmayanlar arasında farklı çıkarlar olduğunu ve bu farklılıkların toplumda bir çatışmaya neden olduğunu savunur
- o Bütün sınıflı toplumlarda üretim araçları yönetici sınıfın elindedir.
- o Siyasal iktidar ekonomik iktidarın yansımasıdır.
- o Üretim araçlarına sahip grup toplumda azınlıktadır ve egemen sınıf konumundadır.